

загальносвітові тенденції соціалізації.

Список використаних джерел:

1. Абалкин Л.И. Избранные труды: в 4-х томах. – Т.4.-М.: ОАО "НПО Экономика", 2000.-799с.
2. Анализ экономических систем, основные понятия теории хозяйственного порядка и политической экономики // Под. ред. Шюллера Л. и Х.-Г. Крюссельберга. : пер. с нем. М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 2006. – 338с
3. Эрхард Л. Благосостояние для всех //Пер. с нем. М.: Начала-Пресс, 1991.-336с.
4. Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию: [пер.с англ./Френсис Фукуяма. М.: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2006.-730с.

Annotation. Features of socialization of economy of developed countries of second part of 20th century are studied; objective causes, special features, conditions and contradictions of socialization of economy of Ukraine are analyzed.

Key words: *socialization of economy, social responsibility of government, contradictions of socialization of economy of Ukraine.*

УДК 339.9.003.13

М.О. Городецька, к.е.н., доцент Академії праці і соціальних відносин, м. Київ.

С.І. Туголуков, к.е.н., доцент Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ І ПРОБЛЕМ НЕЕФЕКТИВНОСТІ

У статті розкриваються проблеми ефективності в умовах глобалізації з точки зору порівняльної характеристики різних типів економічних систем, а саме ринкової та планової.

Ключові слова: глобалізація, глобалізація економіки, економіка обміну, економічне благо, ефективність, ефективність в обміні, ефективність у виробництві, ефективність у споживанні, ресурс.

Глобалізація економіки – складний і суперечливий процес закономірних якісних перетворень світової економіки, що відбуваються на основі зростання обсягів і прискорення міжнародних переміщень товарів, послуг, капіталів, робочої сили, широкого розповсюдження новітніх інформаційних технологій, глобальних телекомунікаційних мереж тощо. Глобалізаційні процеси розгортаються в умовах ринкової економіки, яку в сучасному світі прийнято вважати найбільш ефективним способом ведення господарства. Така теза перетворилась на аксіому, що не потребує доведення.

Проте, якщо ринкова економіка і є найбільш ефективною, то з чим її порівнювати. Яка з моделей економічного розвитку є менш ефективною? В західноєвропейській економічній думці загальноприйнятим вважається положення згідно до якого ринкова економіка існувала завжди, і в стародавніх цивілізаціях також. В такому випадку для порівняння залишається лише економіка радянського типу. Однак, якщо уважно придивитися до цієї системи, абстрагуючись від ідеологічної складової, то можна стверджувати, що радянська економіка по суті своїй була ринковою моделлю чистої монополії. Безумовно, соціалістична ідеологія певним чином впливала на економічні процеси, обмежуючи прояв економічних законів, притаманних ринку. Проте, і монополія діє в цьому ж напрямку. Монополія на засоби виробництва, землю фактично привела до монополії на робочу силу. Разом з монополією на ідеологію це, до певного часу, дозволяло ігнорувати закони внутрішньо притаманні ринковій економіці. Але ринкові закони не перестали діяти, вони нібито "причайлись". Їх дія проявлялась в економічному застої, падінні продуктивності праці, загальному дефіциті та накопиченні інших негативних явищ. Коли ж кількість негативу переросла в якість, система розпалась. На наш погляд, в Радянському Союзі на практиці реалізовувалась одна з моделей ринкової економіки, а саме – монополярна модель функціонування. Якщо її порівняти з іншими ринковими моделями, проаналізованими в економічній літературі, то вона, дійсно, найменш ефективна. Таким чином, може йти мова щодо більшої чи меншої ефективності певних ринкових моделей, але не про більш ефективну ринкову економіку загалом хоча б тому, що ні з чим порівнювати.

Ефективність розуміють як співвідношення результатів економічної діяльності до затрат. "Чим більший результат, порівняно зі здійсненими з метою його досягнення затратами, тим ефективніше функціонує система. Під затратами розуміють певний набір грошових, матеріальних і трудових ресурсів, максимальна економія яких і дозволить досягнути цієї мети. У ринковій системі ефективність функціонування господарюючих суб'єктів виявляється природним чином, а саме в ході конкурентної боротьби і характеризується показниками прибутків і збитків, рентабельності виробництва. Менш ефективні підприємницькі структури проходять період реорганізації, підвищуючи тим самим ефективність власного функціонування, змінюють напрямки діяльності або зникають з ринку, поступаючись більш ефективно

діючим підприємствам. Більш ефективно функціонуючі – намагаються закріпити досягнуті результати. Ефективність функціонування всієї економічної системи країни визначається рівнем виробленого ВВП та його динамікою, часткою цього показника в розрахунку на душу населення та на одного зайнятого, рівнем доходів та іншими показниками, в тому числі, середньою тривалістю життя в тій чи іншій країні. Проте, в основі найбільш значних показників як на макро-, так і на мікроекономічному рівні знаходяться абсолютні вартісні показники або їх співвідношення.

Аналіз історичного розвитку ринкових відносин дозволяє виділити деякі його особливості. Знищення феодально-станових перегородок, які стримували розвиток ринкових відносин, в кінцевому результаті привело до зміцнення продуктивних сил та економічних систем ряду країн. У свою чергу, в результаті дії закону конкуренції відбулася диференціація підприємств і виділення монополістичних структур, формування їхніх різноманітних об'єднань. Це, з одного боку, спровокувало подальше зростання економічного потенціалу, а, з іншого, – появу цілого ряду проблем, таких як урбанізація та еміграція, які ринкова економіка без втручання держави вирішити не могла. Світова економічна криза 1929 р. і затяжна Велика депресія 1929-1933 рр. спровокувала сумніви не тільки щодо ефективності ринкової економіки на макrorівні, але й у доцільності її подальшого існування. Лише втручання держави шляхом державного регулювання з використанням кейнсіанських методів дозволило подолати кризові явища і продовжити подальший економічний розвиток. При цьому держава відіграла подвійну роль: з одного боку, вона розробляла економічні методи захисту від ринкової стихії, з іншого, – підтримувала і відтворювала ринкові відносини з метою свого подальшого існування на тій же основі.

Для того щоб існувати, людству необхідно споживати різноманітні продукти, які в ринкових умовах набувають форми товару. Кожна людина має певні потреби, їх задоволення здійснюється шляхом обміну певної суми грошей на необхідний товар чи послугу, тобто відбувається акт купівлі-продажу товару. Цей акт здійснюється лише тоді, коли покупець погоджується заплатити необхідну суму. Зі свого боку, продавець може до певної межі знизити вартість запропонованого товару. Краще отримати прийнятну частину запланованої вартості, аніж не отримати нічого. Такий підхід спільно із законом конкуренції стимулює пошук методів зниження собівартості виробництва різних товарів та послуг, що приводить до зростання ефективності функціонування підприємств, а, отже, і всієї економіки. При цьому основою економічного розвитку є закон зростаючих потреб. Економічна система саме і повинна задовольняти зростання потреб населення. В свою чергу, зростання потреб обмежується платоспроможним попитом і зростанням доходів.

Однак, кінцевою метою функціонування підприємства чи фірми є не задоволення потреб населення або інших виробничих структур, а отримання максимально можливого прибутку. Навіть якщо стратегічною метою того чи іншого транснаціонального об'єднання є максимізація валового доходу, збільшення частки ринку, в кінці кінців це повинно підвищити фінансову стійкість виробничої структури, її конкурентоспроможність і принести додаткову масу прибутку. Протидія конкурентів збільшує ризик руйнування намічених планів, а, отже, ризик ефективної віддачі від раніше вкладених коштів. Тому, в умовах глобальної конкуренції багато корпорацій та їхніх об'єднань намагаються скористатися державною допомогою. А задоволення потреб населення все більше і більше відходить на другий план, стаючи лише засобом для отримання прибутку чи доходу.

На наш погляд, ринкова економіка – іманентно притаманна форма втілення людського егоїзму, яка має і зворотній вплив: поступальний розвиток ринкових відносин приводить до посилення егоїстичного начала в людській свідомості. Тому жодна з альтернативних ринку ідей не пройшла перевірку практикою та часом. Однак зараз подальшому розвитку ринкових відносин на попередній основі все більшу перешкоду ставить природа, а саме проблема вичерпаності природних ресурсів. Фактично все більшої актуальності набуває питання щодо здатності людства до виживання та подальшого існування. Фундаментальні проблеми, які стоять перед людством в умовах глобалізації, сучасна ринкова економіка, виходячи із тенденцій, що спостерігаються, самостійно вирішити не може. Повинна відбутися якісна трансформація як суспільної, так й індивідуальної свідомості, яка в подальшому приведе до змін ринкового механізму функціонування економіки. На перше місце в такому трансформаційному процесі виходить сфера освіти.

Список використаних джерел:

1. *Глобалізація: Навч. посів. / Пер. з англ. В. Алексашина. – К.: Амадей, 2007. – С. 462.*
2. *Мікроекономіка. Теорія і російська практика: учебник / кол. авт.; под. ред. А.Г. Грязновой, А.Ю. Юданова. Финансовая академия при Правительстве РФ. – 6-е изд., испр. и доп. – М.: КНОРУС, 2006. – С. 72-116.*
3. *Мікроекономіка і макроекономіка. Підруч. для студентів екон. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будатвська, О. Кілієвич, І. Луїна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. – К.: Основи, 1998 – С 12-23, 161-176*

Annotation. *This article shows problems of efficiency in the conditions of globalization. We carry out comparative*

analysis of different kinds of economic systems.

Key words: *Globalization, globalization of economy, exchange economy, economic, good, efficiency, exchange efficiency, production efficiency, consumer efficiency, resource.*

УДК 330.341.1 (477)

Т.П. Драганова, к.е.н., доцент Кам'янець-Подільського національного університету.

В.П. Гавриш, к.е.н., доцент Хмельницького університету управління та права.

Г.І. Гавриш, старший викладач, Хмельницького університету управління та права.

ІННОВАЦІЙНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано проблеми інноваційного розвитку України, визначено основні завдання на цьому шляху. Прогресивний розвиток світової економіки нерозривно пов'язаний з удосконаленням технологій виробництва. Наша держава, маючи значний науковий потенціал перебував далеко не в перших рядах по розвитку та впровадженню нових технологій.

Ключові слова: *інновація, інноваційна діяльність, технологічний уклад, державна інноваційна політика.*

В усьому світі інноваційна діяльність розглядається сьогодні як одна з головних умов модернізації економіки. Світовий досвід переконливо доводить, що стійко розвиваються і ті країни, які перейшли на інноваційний шлях розвитку, будують економіку, підґрунтям якої виступають знання.

У розвинених країнах високотехнологічний комплекс визначає економічне зростання, яке спричиняє піднесення економічного розвитку на якісно новий рівень, а також примушує економіку адаптуватися до нових технологій. Створення, впровадження й широке поширення нових продуктів, послуг, технологічних процесів стають ключовим фактором росту обсягів виробництва, зайнятості, інвестицій, зовнішньоторговельного обороту, поліпшення якості продукції, економії трудових та матеріальних витрат, удосконалення організації виробництва й підвищення його ефективності.

Високі технології є тим могутнім важелем, за допомогою якого багато країн не тільки долають спад в економіці, але й забезпечують її структурну перебудову й наповнюють ринок різноманітною конкурентоздатною продукцією.

Проблема переходу до інноваційної моделі розвитку, ролі науки в її досягненні, засад науково-технічної та інноваційної політики, структурної перебудови економіки та подолання структурної кризи, важелів та методів стимулювання впровадження інновацій у виробництво віднайшла своє відображення у численних працях таких вчених, як: А.Т.Анчішкіна, Л.К.Безчасного, Ю.Н.Бажала, В.К.Врублевського, В.М.Геєця, Б.А.Малицького, В.П.Соловйова, А.В.Фонотова, М.С.Черненка, Ю.В.Яковця, В.П.Семиноженка, В.І. Лисицького, С.В.Лобойка, Я.А.Жаліла, В.Р.Сіденка, Л.І.Федулової, О.О.Лапка, А.Г.Федорска, М.В.Роєнка та багатьох інших.

Метою даного дослідження є визначення впливу інноваційного розвитку на розвиток продуктивних сил для відродження конкурентоспроможної вітчизняної економіки.

Об'єктом даного дослідження є формування стратегічних положень для забезпечення ефективного функціонування дієвого механізму стимулювання інноваційного розвитку та інноваційної політики держави.

Предметом дослідження є безпосередньо інноваційний механізм та національна інноваційна політика.

Розвиток технологій нерозривно пов'язаний з інноваційною політикою, визначені в Господарському кодексі України як одну із форм інвестиційної діяльності, яка здійснюється з метою впровадження досягнень НТП у виробництво і соціальну сферу.

Правову базу для концентрації ресурсів держави на провідних напрямках науково-технологічного оновлення виробництва створено прийняттям Законів України – "Про інноваційні діяльність" та "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні".

Інноваційна діяльність за характером є системною та багатоплановою, в якій поєднуються організаційні, соціальні та технологічні нововведення, в ході впровадження яких формується нова модель розвитку, перетворення та використання економічних, природних та суспільних ресурсів. Інноваційна діяльність має безпосередній зв'язок з науково-технічною, господарською, інноваційною діяльністю. Основою для інновацій є досягнення НТП, але ці досягнення трансформуються в інновацію за умов їх комерційної, споживчої цінності або соціальної потреби. Саме споживчі цінності, комерційне використання та соціальна корисність науково-технічної розробки визначають перспективи її